

Még nem tudom, hogy mikor megyek haza, s így nem ígérhetem, hogy hamarosan eleget tehetek kérésének, de a címetek feljegyeztem, és természetesen hazaérkezésem után érdeklődni fogok.

Őszinte tisztelettel

PIL 704. f. 342. ó. e. (eredeti)

¹ A címzett, Héderváry Lehel egykori Károlyi-párti képviselő Manchesterben élő húga, május 14-i levelében kérte Károlyit, ha hazatér, adjon hírt családjáról. „Tudom, hogy ostromolni fogják Önt ilyen kérésekkel, hocsásson meg, hogy én is zavarom. De kétségbeejtő ez a bizonytalanság.”

73. KÁROLYI MIHÁLY MURÁNYI-KOVÁCS ENDRÉHEZ

(London, 1945. május 21.)

Tisztelt Főtítkár Úr,

Március 27-i levele nagy késéssel érkezett. Azóta, mint bizonyára hallották, az Angliai Magyar Tanács, miután politikai feladatát beteljesítette, kimondta feloszlását, és helyette egy új közös szerv alakul, amelyben én már nem veszek részt, mert hiszen hazamenőben vagyok, s mint az ideiglenes magyar nemzetgyűlés tagja semmiféle külföldi politikai tevékenységet nem kívánok folytatni. Az új közös szerv is jobbra Magyarországgal megsegítésével és egyéb adminisztrációs dolgokkal fog foglalkozni. Ez nem jelenti azt, hogy nem kell az új Magyarországnak propagandát csinálni, viszont nem tanácsolom Önöknek sem, hogy önálló ügynevezett emigráns vagy a régi emigráns alapokon nyugodó politikát folytassanak, mert ezentúl mindenben a magyarországi kompetens kormányzervekhez kell igazodni. Éppen ezért nem hinném, hogy egy közös külföldi magyar szerv megteremtése aktuális lenne, ami nem zárja ki azt, hogy propaganda- és adminisztratív tevékenységüket ne koordinálják, s különösen a franciaországi és angliai magyarság ne fűzze szorosabbra együttműködését.

Különben mindebbe már nem kívánok beleszólni. Az Angliai Magyar Tanácsot likvidáló és az új szerv megalakítását előkészítő bizottság levélben fogja Önöket megkeresni.

Szép munkájukért fogadják elismerésemet. Harcoljanak továbbra is az új, progresszív Magyarország felépítéséért. Ne feledjék el, hogy nem emigránsok többé, hanem részei annak az új országnak, amely a fasizmust és a reakciót elsöpörve, a romokból újjáéled.

Szívélyes üdvözléssel:

PIL 704. f. vegyes (másolat)

74. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A SVÁJCI MAGYAR FÜGGETLENSÉGI MOZGALOMHOZ

(London, 1945. május 21.)

Heartiest thanks for message concerning my election. Happy to see Hungary moving rapidly in the direction for which I was always fighting for.

PIL 704. f. 342. ó. e. (fogalmazvány)

*

Szívélyes köszönet üdvözetükért megválasztásom alkalmából. Boldogan látom Magyarországot gyors haladását abban az irányban, amelyért mindig harcoltam.

75. HATVANY LAJOS KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Oxford, 1945. május 21.)

Hétfő

Kedves Mihály!

Ripkáné telefonált, hogy jelentkezzünk búcsúra, mire én hirtelen lázas lévén (38°, node másnap is 38 fok körül, ma már jól vagyok) nem utazhattam. Tudván, hogy Téged mint hivatalost elkerült, gondoltam neked privátnak talán mond valamit, amit tudodra adhatok. Ezért úgy éreztem, hogy a lázam, melynek okát ma sem tudom, a legrosszabbkor jött. Loli¹ telefonon megvizsgált, hogy a legjobbkor. Mert Loli, akit kitanítottam két kérdésre:

1. Komoly-e a népcsere vagy csak a *mai* hangulatnak odavetett konc?
2. Véghezvitt népcsere nem remélt esetén lehet-e szó területi kompenzációról?

Loli erre a két kérdésre nem kapott választ. Illetve kitérő választ kapott. Már ti. hogy Ripka kizárólag külkereskedelmi kérdésekkel foglalkozik, e célból fog három hét múlva egy bizottságot Budapestre küldeni – semmi egyébéről nem tud. Veled azért nem akart találkozni, mert az ő ignoranciáját a téged érdeklő tárgyban esetleg szándékos rosszakaratnak vagy elzárkózásnak tekintetted volna, s ezt el akarta kerülni. Lolinak felajánlotta, hogy a kereskedelmi bizottság egyik tagját megbízza Somogyinének szóló közvetett vagy közvetlen üzenet átadásával, kettőnk jólétére vonatkozólag. Et c^ost tout.² Tényleg örülök, hogy nem kellett a leforrázott ürge szerepét vállalnom. Nesze neked cseh orientáció! Az ellenség: ellenség, ezt megjegyeztem 1918-ban – s ellenség és nacionalista marad: reakciós, szabadelvű, radikális vagy szociáldemokrata formában. S ha Sztálin nem tanított volna meg arra a bölcsességre, hogy kommunista formában is – a szlovák Clementis³ az ő ádáz nacionalizmusával megtaníthatna rá. S Beneš is!

3. Marad a politikai reménytelenség mellett a szociális reménytelenség. Mert: az értelmiségen és az ipari munkásságon kívül nincs más haladó elem. Az öreg Seton-Watson még hitt a parasztságban, az ifjú, mint a mellékelt cikkből látható, már nem hisz benne. A paraszt az őreakciós elem, s pedig nemcsak a kulák, hanem a zsellér is. A Veres Péterek még a numerus claususnál is jobban szeretik az universitas clausát.

4. A ti megválasztástok: *kinevezés* volt, valószínűleg Rákosi kezdeményére. Ha ezt a kinevezést a propaganda a földosztás végrehajtásakor támogatta volna, talajt veszthettek volna. De a propaganda még a te rádióbeszédedet is elejtette. Valószínűleg azért, mert mint fájdalmas, személyes tapasztalatból tudom, a magyar nacionalizmus kimondta az októbristákra és emigránsokra a nagy átkot, s az opportunistá új politikai mozgalom nem küzd igazságokért, hanem vívmányokért. S ha egy igazság a vívmány útjában áll, az igazságot áldozza fel a vívmányért, s nem pedig, ahogy mi valamikor cselekedtünk, fordítva: az igazságért a vívmányt.

5. Te láttad, hogy milyen boldogan vallottam magam a nem várt fordulatok hallatára: megtévelyedettnek. Bár az lennék, lehetnék még egyszer és hihetnék a győzőkben, akik a legyőzötteket „felszabadítják”. Októbrista Wunschtraum.

6. Irén eltűnése, azazhogy halála és Christa borzalmas vége⁴ nem gyásszal, mert gyászolni már nem tudok, hanem intenzív, őszinte halálvágygal töltenek el. Minap, amikor altesti bajaim voltak, Ignatus itt volt, s látta, hogy úgy figyelem a magam fájdalmait, mint ha nem is az enyéim volnának. Kis lázamat is úgy néztem minap, hogy hátha valami fej-